

Ordföranden har ordet 1988

Från Nytt från Värmlands Släktforskarförening 1988:3

En nybliven ordförandes funderingar

Det torde väl vara allom bekant att vi numera har två organ som båda gör anspråk på att vara riksorganisation för släktforskningen här i landet: Sveriges Släktforskarförbund som vi tillhör samt Genealogiska Föreningen. För att spetsa till det hela lite, låt mig få presentera en tredje riksorganisation: Värmlands Släktforskarförening!

Av våra 323 medlemmar är 72 bosatta utanför Värmland. Säkert råder motsvarande förhållande inom andra regionala föreningar. Det är ju så allteftersom den egna forskningen framskrider, så grenar rötterna ut sig till andra landskap än det där man själv bor eller från början kanske inbillat sig vara alla sina anfäders urhem. Inte så sällan hamnar man t o m utanför Sveriges gränser. Säkerligen är därför många släktforskare medlemmar i flera lokala föreningar. Dessutom är man personlig medlem både Sveriges Släktforskarförbund och i Genealogiska Föreningen, kanske också i DIS.

Vad är den egentliga orsaken till detta? Jag gissar att svaret ligger i ordet "information". Man vill helt enkelt inte gå miste om värdefull information i form av främst publicerade forskningsresultat, efterlysningar, forskarförteckningar och diverse tips. Där kan ju lösningen eller uppslaget till lösningen på ett problem finnas. Kanske man t o m finner att en släktgren som man är intresserad av redan är utredd av en annan forskare.

Informationsmängden inom släktforskningen är under ständig tillväxt. Nya forskningsresultat presenteras fortlöpande i den uppsjö av publikationer som vi nu har på området. Säkerligen finns även en del otryckt material i släktforskarföreningarnas ägo. Den största informationsmängden ligger nog emellertid hos släktforskarna själva i pärmar och byrålådor. DIS har t ex efter en rundfrågning bland sina medlemmar räknat ut att dessa tillsammans har ca 125 000 namn datorregistrerade. Hur mycket finns hos alla andra släktforskare? Många av oss lider ju av en "yrkessjukdom", nämligen att vänta med en presentation av det egna materialet i en eller annan form tills dess att det hela blir komplett. Samtidigt vet vi innerst inne att det aldrig blir komplett!. Det här problemet får vi försöka komma tillrätta med på något sätt.

Ständigt tillkommer nya forskare. Skall de behöva "uppfinna hjulet på nytt" och behöva lösa problem som redan är lösta av någon annan? Mycket av vad de söker kanske finns tryckt eller arkiverat hos föreningar eller enskilda forskare. Hur skall de kunna hitta rätt i denna snabbväxande djungel?

Det är med andra ord dags för släktforskningens organisationer att på allvar börja fundera över hur detta ofantliga material i framtiden skall struktureras. Vad som då främst blir aktuellt är framtagning av register. Denna grundläggande och viktiga fråga förbigås tyvärr i vårt förbunds handlingsprogram. Observera att jag här inte menar register till källmaterial utan register till i första hand tryckta men även otryckta genealogiska arbeten.

Men en hel del sådana register finns ju, invänder någon. Javisst, de flesta genealogiska skrifter har försetts med register, antingen från början eller senare i efterhand. Men hur många är de, vilka är och var finns de? Tänk bara på vilken tid det tar att enbart gå igenom registren till Släkt och Hävd om man nu till äventyrs har tillgång till alla årgångarna.

Det avlägsna slutmålet borde därför vara ett gigantiskt register över samtliga personer som är omnämnda i alla svenska genealogiska skrifter. Eftersom nya skrifter ständigt tillkommer så måste ett sådant register kompletteras fortlöpande. Under dessa förhållanden skulle det knappast vara realistiskt med tryckning och utgivning i bokform. Vad som naturligtvis föresvävar mig är ett datorbaserat register. Fördelen med ett sådant är ju att det kan byggas ut succesivt och därigenom komma till praktisk användning redan från början.

Det dröjer nu inte så länge förrän det i varje hushåll kommer att stå en dataterminal i anslutning till telefonen. Provet pågår redan i Sverige. I Frankrike, som kommit längst på detta område, har televerket gratis placerat ut dataterminaler i 4 miljoner hushåll. Resultatet betecknas som en stor framgång eftersom folk faktiskt använder sig av utrustningen långt över förväntan. Via terminalen har man i princip tillgång till alla världens databaser som man kan ställa frågor till och söka i.

Antag att den typ av databas som jag här fantiserar om verkligen skulle komma till stånd. Via sin terminal kunde då den enskilde forskaren koppla upp sig mot databasen och t ex fråga om det finns skrivet något om en viss person och i så fall vad.

Det här kostar naturligtvis pengar och för att finansiera verksamheten måste den nog bedrivas efter affärsmässiga principer. Det kanske låter olustigt för en och annan. Men det är emellertid bättre att släktforskningens organisationer själva driver det här än att utomstående kommersiella intressen tar sig an saken. Risken för det senare tror jag är stor eftersom marknaden utan tvekan är intressant och stadd i tillväxt.

De här framtidsvisionerna hänger samman med den frågeställning jag antydde inledningsvis. D v s skall den regionala föreningen vara riksorganisation för släktforskningen inom sitt geografiska område? Våra stadgar kan faktiskt tolkas så. I så fall måste vi också ha en långsiktig handlingsplan för att svara upp mot detta på ett tillfredsställande sätt.

Det vore intressant att höra synpunkter på dessa frågor från våra medlemmar och övriga läsare av medlemsbladet. Skriv gärna till redaktionen!

Lars Gunnar Sander
